

Prócz tego na cmentarzach ruskich znajduje się cerkiew Jana Bohosława o jednym ołtarzu, postawiona 1790 r. przez Jana Ciechanowicza, i druga mała cerkiew drewniana ofiarowania Matki N. ze składek parafjan r. 1782 wzniesiona *). Orsza leży przy wielkiej drodze z Mińska do Smoleńska, Stwo grodowe przynosiło złp. 1926 kwarty; sądy i sejmiki odbywały się w mieście. Wszystkie jego okolice obfitują w pokłady kamienia wapiennego, którym mieszkańcy od niepamiętnych czasów handel prowadzą z Moskwą, Kijowem i innymi miejscami.

Kopyś na lewym brzegu Dniepru, miasto i dobra znaczne, tytuł hrabstwa noszące, własność linii nieświeżskiej Radziwiłłów, które oni dostali po Katarzynie ks. Ostrogskiej, żonie Krzysztofa Radziwiłła Wdy wileńs. Hetmana i Kancelarza W. L. zmarłego 1603 r. Był tu zamek warowny, a jest obecnie zbór kalwiński, przez tegoż Krzysztofa założony.

Szkłów (Sclovia), miasto niemałe i handlowe, z prawej strony Dniepru położone, z zamkiem obronnym, dziedzictwo Chodkiewiczów, na którym sławny bohater Jan Karol pisał się hrabią. Pierwszy też on był twórcą warowni szkłowskiej. Alexander Chodkiewicz Wda trocki, wprowadził tu r. 1619 zgromadzenie księży Dominikanów i znaczną ich biblioteką obda-

*) W odległości dwóch wiorst od miasta, widać jeszcze dwa inne monasteria wschodniego obrządku, męski i żeński, oba pod nazwą Kutojskich znajome. Założył je jakiś Statkiewicz, a Car Alexy Michajłowicz uposażył zbożową daniną i dochodem pieniężnym z majątności smoleńskich do siebie należących.

rzył. Nadany im kościół, był wprzódby zborem kalwinów, fundowanym w 16 wieku od przodków Wojewody, który dyssydentów stąd rugował. Tuż pod Szkwłowem r. 1653 podczas nieszczęsnych wojen za Jana Kazimierza. Hetman W. L. Janusz Radziwiłł nie czekając przez zawiść na połączenie się z Hetmanem polnym lit. Gąsiewskim, ciężką klęskę poniósł od wojsk ruskich, które jednak pomimo uporczywego oblężenia, miasta dobyć nie mogły. Ks. Potemkin, otrzymawszy na własność dobra te od Imperatorowej Katarzyny około 1773 r., zaprowadził tu fabrykę zegarów.

Dubrowna, czyli *Dąbrowna*, z lewego brzegu Dniepru zbudowane miasteczko, ze starożytnym zamkiem opustoszałym, przy ujściu rzeki Kropiwny. Niektórzy twierdzą: że tu właśnie przypadła bitwa r. 1514, nosząca nazwę zwycięstwa pod Orszą, od której Dąbrowna o 2½ mili jest oddalona. Taż sama Dąbrowna, była podobno gniazdem zgasłego już od dawna rodu Hlebowiczów, co się pisali stąd hrabiami, i którzy czas niejakiś w XV wieku oświatą i znamienitemi zasługami w kraju rej wodzili. Mikołaj Hlebowicz Kasztelan wileński, fundował tu Bernardynów około 1630 r.

Borysów nad Berezyną, przy ujściu do niej strumienia Schy; miało niegdyś zamek drewniany i mocno warowny. Starożytna to jest osada plemienia słowiańskiego w tych stronach, podług latopisów bowiem jeszcze w r. 1102 *) Borys Wszewołodowicz książę dzielnicy Mińskiej, miał tu pierwszy gród założyć, który następnie Mściśław syn Monomacha władca Rusi

*) Danilowicz, Latopis str. 122.